

2004-ben a gazdaság fejlődése – összhangban a világgazdasági trenddel – gyorsabb volt, mint a megelőző évben, bár a növekedés dinamizmusa a világ gazdaságilag fejlett térségeihez hasonlóan az év folyamán kissé mérséklődött, melyben szerepet játszik a magas bázis (tehát, hogy a bruttó hazai termék növekedési üteme 2003 második felében is gyors volt).

Magyarországon a megelőző évinél gyorsabb gazdasági növekedést keresleti oldalról az export és a beruházás váltotta ki. A fogyasztói kereslet 2004-ben – eltérően az előző három évtől – lassabban emelkedett, mint a GDP. A GDP felhasználásának szerkezete a gazdaság jövőbeni fejlődése és egyensúlyi helyzete szempontjából kedvező irányba mozdult el.

A gazdasági növekedés dinamikájának változásában – a termelés oldaláról – az iparnak kitüntetett szerepe volt. Az ipari bruttó termelés 2004-ben számottevően gyorsabban emelkedett, mint a megelőző évben. Az ipar fejlődését az export biztosította. Az építőipari termelés építményfőcsoportok szerinti szerkezete eltolódott az egyéb építmények (műtárgyak) javára. Kiemelkedően gyors növekedést értek el az úthálózat fejlesztését végző építőipari nagyvállalatok. A mezőgazdaság teljesítménye 2004-ben számottevően emelkedett, elsősorban a kiemelkedően jó gabonatermés következtében.

A külkereskedelmi termékforgalom dinamikusán fejlődött. A hiány exporthoz viszonyított relatív nagysága csökkent. Az egyenleg javulásában meghatározó szerepe volt a gépek és szállítóeszközök külkereskedelmének, ahol a kiviteli többlet nagyobb lett a megelőző évinél.

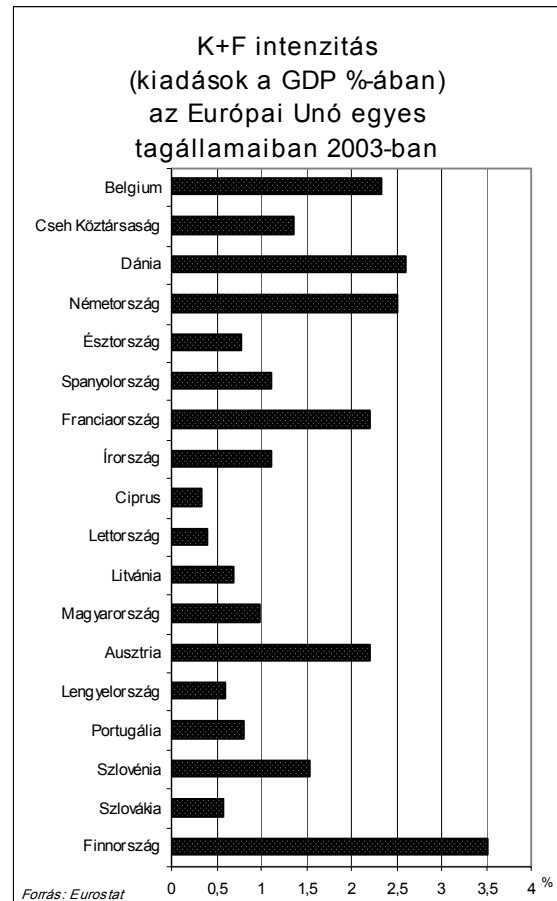
2004-ben az ipari termelői árak, valamint a fogyasztói árak gyorsabban, az építőipari árak lassabban emelkedtek az egy évvel azelőttinél. A mezőgazdasági termelői árak az előző évi növekedéssel szemben csökkentek,

K+F kiadások az EU tagállamaiban 2002-ben

2000. márciusában az Európai Tanács lisszaboni ülésén az unió akkori 15 tagállama célul tűzte ki azt, hogy 2010-re az unió a világ legversenyképesebb gazdaságává, tudásalapú társadalommá váljon. Ennek keretében 2010-re a K+F intenzitást (K+F kiadások aránya a GDP-hez képest) minimum 3%-ra kell növelni, melynek legalább kétharmadát az üzleti szektor finanszírozza.

2002-ben az EU25-ök K+F intenzitása 1,93%-ot tett ki. 1999 óta évente átlagosan 4%-kal nőttek a kutatás-fejlesztésre fordított kiadások az Unió tagállamaiban (szemben az USA 2,7, és Japán 2,2%-os növekedésével), az intenzitás azonban még mindig jelentősen elmarad a versenytársakétól. Az USA-ban 2003-ban a GDP 2,76, Japánban 2002-ben 3,12%-át fordították kutatásra. Az éves növekedési ráta tekintetében igen nagy a szórás: Észtország, Ciprus és Magyarország 1998-2003 között 11%-kal, míg Görögország és Hollandia 2%-kal növelte a kiadásait. Szlovákiában és Lengyelországban csökkent az éves átlagos K+F kiadás.

A tagországok között Luxemburg, Svédország Finnország és Írország esetében volt a legmagasabb az üzleti szektor részesedése a K+F kiadásokban (bőven 60% felett), míg 8 tagországban (köztük Magyarországon is) az arány nem érte el az egy harmadot.

Ipar

2004-ben az ipari termelés volumene 8,3%-kal magasabb volt a 2003. évinél. Az ipari export 15,7%-kal nőtt, a belföldi értékesítés a 2003. év szintjén maradt (99,9%). A teljes ipari értékesítés 54,6%-a, a feldolgozóipari értékesítés 63,3%-a került exportra.

2004 decemberében az ipari termelés az előző év azonos időszakához viszonyítva 3,5%-kal emelkedett (munkanaphatástól megtisztítva 1,4%-kal csökkent), míg az előző hónapnál 3,9%-kal volt alacsonyabb.

2004 decemberében a megfigyelt feldolgozóipari ágazatok összes új megrendelése 1,3%-kal nőtt. 2003 azonos időszakához viszonyítva az új belföldi megrendelések 7%-kal, az új exportrendelések csupán 0,1%-kal emelkedtek. Az összes rendelésállomány 12,1%-kal haladta meg a tavalyi bázis szintjét.

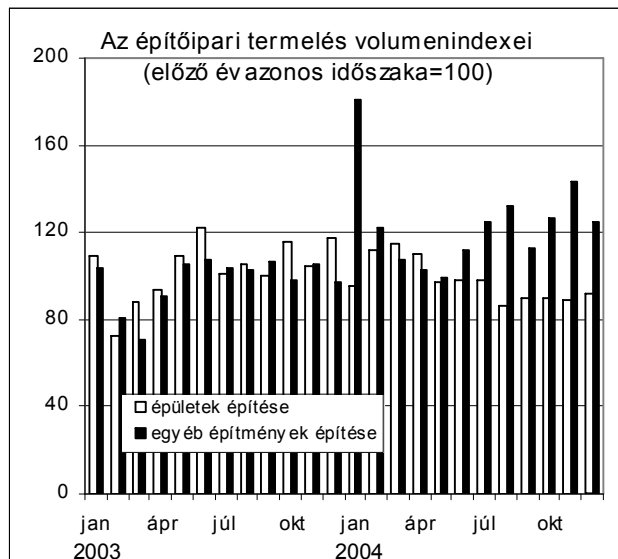
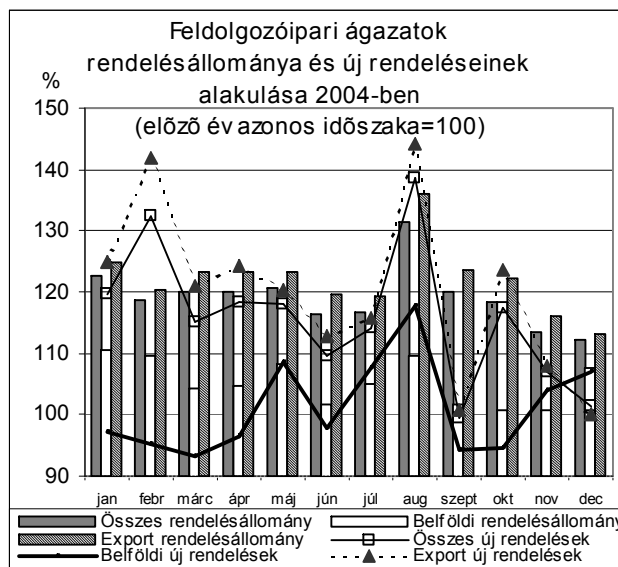
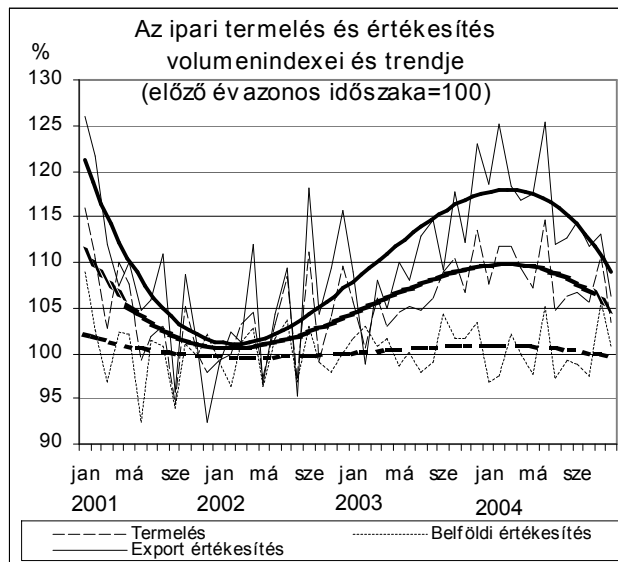
Az előző évhez képest az ipari termelés 2004-ben Magyarország minden régiójában növekedett. A legnagyobb mértékű volumennövekedés az észak-magyarországi (14,9%), valamint a közép-dunántúli régióban figyelhető meg (13,1%).

Építőipar

Az építőipari termelés volumene 2004-ben 6,8%-kal haladta meg az egy évvel korábbit. A legnagyobb építőipari alágazat, a szerkezetkész épületek és egyéb építmények építése a 2003-as visszaesés után 13,3%-kal emelkedett. Az épületgépészeti szerelés termelése kismértékben, 0,9%-kal volt magasabb, mint 2003-ban. A befejező építés volumene az előző évi jelentős bővülés után 9,2%-kal visszaesett. Az épületek építésének volumene 3,7%-kal csökkent, ezzel szemben az egyéb építményeké dinamikusan, 21,9%-kal nőtt.

A termelés bővülésének forrása 2004-ben az elsősorban az úthálózat-fejlesztési munkákat végző nagy, legalább 300 főt foglalkoztató szervezetek termelésének 40%-os bővülése volt. Kisebb mértékű emelkedés volt megfigyelhető az építőipari kis- és középvállalkozások körében is. Az építőipari vállalkozások az előző évi jelentős visszaesést követően 47,7%-kal nagyobb volumenű új szerződést kötöttek. Ezen belül az épületek építésére kötött szerződések volumene 3,3%-kal nőtt, az egyéb építmények építésére kötöttek csaknem megduplázódott.

A termelés 2004 decemberében kiigazítatlan adatok alapján 4,9%-kal, munkanaptényezővel kiigazítva 2,3%-kal nőtt 2003 decemberéhez képest, de 1,9%-kal volt alacsonyabb a kiugróan magas, előző havinál.

Külkereskedelem

2004. január–novemberben dinamikusan nőtt a külkereskedelmi forgalom: az export volumene 17, az importé 16%-kal bővült a megelőző év azonos időszakához képest. A volumennövekedés mértéke az első félévben 20% körül alakult mindkét irányban, majd a második félévben lassult, de így is jelentős, 10%-ot meghaladó mértékű maradt. A hiány a 2004. január–novemberi időszakban 1023 milliárd forint volt.

Novemberben az export lényegesen nagyobb mértékben bővült, mint a megelőző hónapokban. A 2003. év azonos hónapjához viszonyított, mintegy 130 milliárd forintnyi exportnövekmény közel fele a mobiltelefon-forgalom felfutásával (55%) magyarázható, ami a havi exportból mintegy 15%-ban részesedett. Az export tizenegyedik havi bővülése az importét jelentősen felülmúlta, s így ebben a hónapban lényegesen kisebb deficit keletkezett, mint egy évvel korábban.

Foglalkoztatottság-munkanélküliség

A 2004. november – 2005. januári időszakban a foglalkoztatottak száma 3 millió 890 ezer fő, a munkanélküliek száma 275 ezer fő volt, amely 32 ezerrel haladja meg az egy évvel korábbi értéket. A munkanélküliségi ráta 6,6%-ra emelkedett.

Ebben az időszakban – hasonlóan az egy évvel korábbihoz – a 15–74 éves népesség 53,9%-a jelent meg a munkaerőpiacon. A munkavállalási korúak közül 64,1% volt gazdaságilag aktívnak tekinthető.

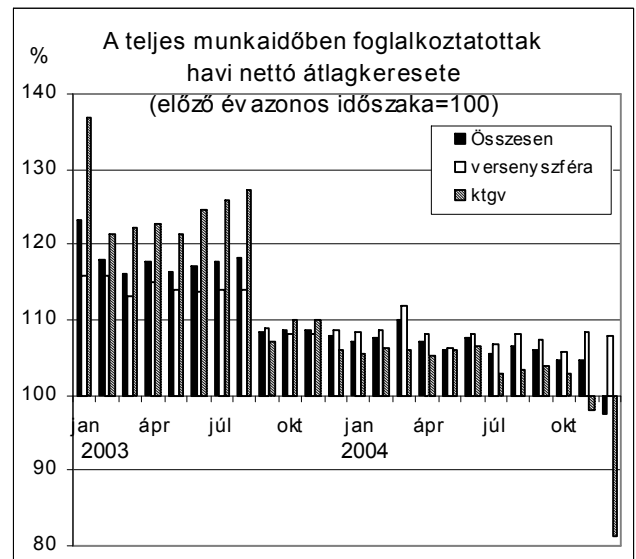
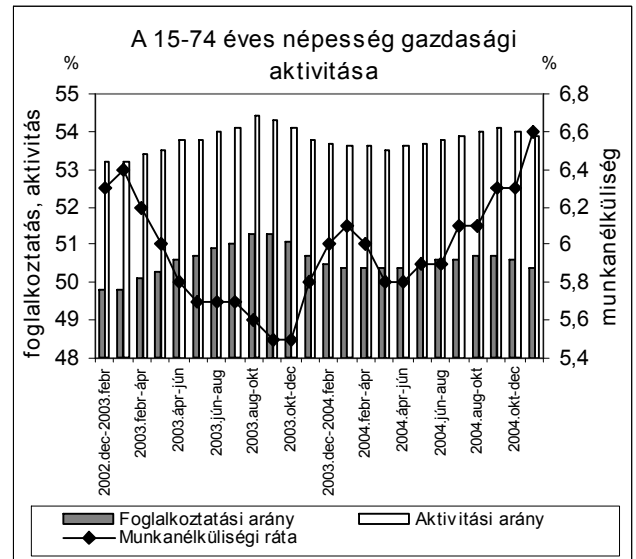
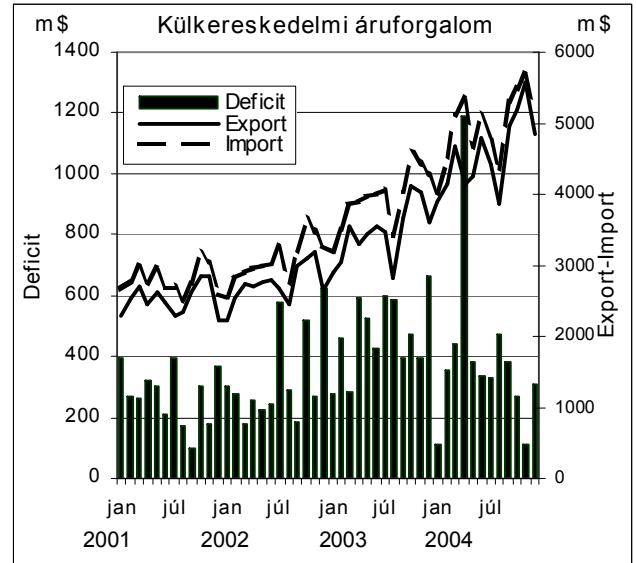
A fiatalok munkanélküliségi rátája változatlanul magas (18%). A 15–24 éves korosztályba tartozók az összes munkanélküli 23,2%-át képviselték.

Létszám-kereset

A legalább 5 fős vállalkozásoknál és a költségvetési intézményeknél alkalmazásban állók száma a nemzetgazdaságban átlagosan 2 millió 790 ezer volt 2004. január–decemberben, ez 0,8%-os növekedés az előző év azonos időszakához képest. A versenyszférában 2004-ben 1,5%-kal nőtt a létszám, míg a költségvetés összességében 1,3%-os létszámvesztést könyvelhet el.

A bruttó nominális átlagkereset 6,1%-kal, a nettó átlagkereset 5,7%-kal haladta meg az egy évvel korábbit, a reálkereset (a fogyasztóiár-index 6,8%-os növekedése mellett) 1%-kal csökkent.

A teljes munkaidőben alkalmazásban állók bruttó átlagkeresete 2004. január–decemberben 145 700 Ft volt, a versenyszférában dolgozók átlagosan 138 900 Ft-ot, a költségvetési szervezeteknél alkalmazásban állók 162 100 Ft-ot kerestek.

Értékpapír-állományok tulajdonosi megoszlása

A IV. negyedévben az *állampapírpiac*on folytatódott a biztosítók és nyugdíjpénztárak több éve tartó folyamatos állomány-növekedése, és ennek eredményeként a szektor állampapírpiaci súlya meghaladta a hitelintézetek egyre inkább csökkenő részesedését. A nem-rezidensek ismét jelentősen növelték állampapír-állományukat és piaci részesedésüket is, miközben a lakossági befektetők állománya és súlya csökkent.

A *tőzsdei részvények* esetében ismét a külföld volt jelentős vásárló, míg az összes többi szektor nettó eladóként szerepelt. A tulajdonosi szektorok szerinti megoszlásban számottevően csökkent a nem pénzügyi vállalatok súlya, míg a külföld részesedése tovább nőtt.

A IV. negyedévben az előző negyedévinél nagyobb mértékben növekedett a *befektetési jegyek* piaci értékben számított, forgalomban lévő állománya.

Árak

2005. januárban az egyhavi átlagos *fogyasztói* áremelkedés 0,7% volt, 2004. januárhoz viszonyítva pedig 4,1%-kal növekedtek az árak.

A *mezőgazdasági* termékek termelői árszintje 2004. decemberben 15,5%-kal alacsonyabb volt, mint egy évvel korábban. A kiemelkedően jó termés hatására a mezőgazdasági árak július óta csökkentek, ennek következtében a január-decemberi átlagos árindex is 5,4%-kal lett alacsonyabb. A háttérben azonban ellentétes folyamatok állnak: 2004-ben a növénytermesztési és kertészeti termékek ára 13,8%-kal csökkent, az állatoké és állati termékeké 3,9%-kal nőtt az előző évhez képest.

Turizmus

A kereskedelmi szálláshelyek külföldi vendégforgalma megélenkült, míg a belföldi vendégforgalom mérséklődött 2004-ben az előző év azonos időszakához képest. A szállodák szobakihasználtsága javult. A kereskedelmi szálláshelyek szállásdíjbevétele nőtt a 2003. évhez viszonyítva. 2004-ben a kereskedelmi szálláshelyekre 3,2 millió külföldi vendég érkezett, akik 10,3 millió vendégéjszakát töltek el. A vendégek száma egytizedével, az éjszakák száma 4%-kal növekedett. A legfontosabb küldő országok közül Németországból és Ausztriából mérséklődött, Olaszországból, az Egyesült Királyságból és az Amerikai Egyesült Államokból jelentősen megélenkült a vendégforgalom.

Publikáció esetén kérjük, hogy elemzésünkre az alábbiak szerint hivatkozzon:

MKIK GVI: Gazdasági Havi Tájékoztató, 2005 / február, Budapest 4

